

Gemeenteraad Westervoort vult zelf het uitdaagrecht in.

Van het beheer van een voetvalveldje in de wijk tot het onderhoud van een plantsoen. Als inwoners het beter, efficiënter en goedkoper kunnen, mogen ze via het uitdaagrecht de taken overnemen van de gemeente. Het [Netwerk Right to Challenge](#) begeleidt namens Democratie in Actie dit najaar gemeenten bij de invoering van het uitdaagrecht en er kunnen nog enkele gemeenten aansluiten. In Westervoort is een unieke situatie ontstaan: de raadsleden hebben zelf het initiatief genomen om invulling te geven aan het uitdaagrecht. ‘Het leert je wat er allemaal leeft in de samenleving.’

Dit najaar kunnen gemeenten zich nog [inschrijven](#) om samen met het Netwerk Right to Challenge [het uitdaagrecht](#) vorm te geven. Sinds 2015 is deze manier van werken, waarbij inwoners taken overnemen van gemeenten, overgewaaid vanuit Engeland. En dat krijgt in steeds meer gemeenten navolging. Het netwerk [Right to Challenge](#) begeleidde inmiddels al ruim 15 gemeenten met hun praktische aanpak-opmaat, gericht op nieuwe regelgeving rond participatie die in de maak is, zoals de nieuwe participatieverordening en de Omgevingswet.

Ronde tafelgesprekken

Voor de Gelderse gemeente Westervoort was die begeleiding van wezenlijk belang, vertelt Ben Schulte, raadslid en fractievoorzitter GroenLinks én voorzitter van de achtkoppige werkgroep van raadsleden die is opgericht om participatie te bevorderen en ook het uitdaagrecht in Westervoort vorm te geven. “We experimenteerden al langer in de gemeente met een soort ronde tafelgesprekken om dichterbij de burger te komen. Die gesprekken waren leuk, maar de opkomst was laag en er kwamen steeds dezelfde *usual suspects*. De klad kwam erin.”

Toch wilden de raadsleden de betrokkenheid van de inwoner op de agenda houden. “We hebben vorig jaar een bijeenkomst gehad over burgerparticipatie, waarbij ambtenaren hun ervaringen deelden. Daar kwamen we tot de conclusies dat we er echt mee verder moesten gaan”, gaat Schulte verder. “We moeten ook wel, gezien de komst van de Omgevingswet en energietransitie waar participatie extra belangrijk is. We zijn daarbij ook gaan kijken wat er allemaal nog meer mogelijk is. Als gemeenteraad hebben we toen een motie aangenomen om in Westervoort het uitdaagrecht te gaan invoeren.”

Eind vorig jaar gaf de gemeente Westervoort zich op om mee te doen aan het traject Uitdaagrecht. De start was een avond met de gehele gemeenteraad. “Daarin hebben we een discussie gehouden met alle raadsleden”, vertelt Harmsen. “Wat wil je met participatie en uitdaagrecht en hoe geef je er zelf als raad vorm aan? De raadsleden concludeerden zelf dat zij aan zet zijn om de kaders voor het Uitdaagrecht op te stellen

Werkgroep

Daarom is op die avond besloten een werkgroep van raadsleden op te zetten, die met elkaar nadenkt over uitdaagrecht en participatie in het algemeen. Ben Schulte werd voorzitter van deze werkgroep. “Het is echt uniek hoe Westervoort het op deze manier invult”, vertelt Harmsen. “De gemeenteraad heeft zelf geconcludeerd: wij zijn van de hoofdlijnen dus moeten we zelf ook die hoofdlijnen gaan doen. Als Netwerk hebben ze ons gevraagd om onze ervaringen en kennis vanuit het land te delen en om hen verder te begeleiden.”

Ook heeft de werkgroep de ambtelijke organisatie, die ook voor de gemeente Duiven werkt, erbij gevraagd om mee te denken vanuit hun rol als uitvoerende.

“We willen eerst de randvoorwaarden goed hebben staan, zodat het klopt met wat we zelf willen en vinden”, vertelt Schulte. “We juichen de initiatieven vanuit de Westervoortse gemeenschap toe vanuit een open houding en faciliteren goede initiatieven.” Nu de gemeenteraad de hoofdlijnen voor het uitdaagrecht als raadsbesluit heeft vastgesteld, kunnen binnenkort de inwoners van Westervoort een oproep hiervoor verwachten. “Dat staat ook in het raadsbesluit van de nota die we hebben aangeboden aan het College: zorg ervoor dat het geïmplementeerd wordt en ga experimenteren net als Duiven. Met ons kader als hulp. De wethouder is nu aan zet. Als werkgroep hebben we afgesproken om in april te kijken wat er uit voortgekomen is”

Het gesprek aangaan met inwoners

Bij het schrijven van het raadsbesluit heeft de werkgroep naast de ambtelijke organisatie ook inwoners erbij betrokken. Wie zou uitdaagrecht kunnen gebruiken? Harmsen prijst deze aanpak. “Jullie zijn het echte gesprek aangegaan en hebben inwoners opgezocht. Men wordt uitgedaagd om na te denken of uitdaagrecht toegevoegde waarde zou hebben en hoe een oproep over zou komen.”

Toch schrokken de raadsleden in eerste instantie vooral van de reacties die op hun initiatief binnenkwamen. Van reacties als ‘dit is allemaal ambtelijke taal, hier hebben we niks aan’, tot cynische reacties als ‘daar komen jullie nu mee; nu jullie in financiële moeilijkheden zitten gooien jullie zeker taken over de schutting en dan mogen de burgers het oplossen.’ Maar er waren gelukkig ook positieve reacties van mensen die mogelijkheden zien met het uitdaagrecht.

“We moesten best wel even bijkomen van het rondje langs de inwoners”, kijkt Schulte terug. “We waren bedroefd en *flabbergasted* over wat we opgehaald hadden. Gelukkig heeft Thijs ons moreel gesteund: dat het juist goed is dat we zo in samenspraak met de inwoners de hoofdlijnen aan het vormgeven waren. Het geeft juist een mooi breed beeld van wat het allemaal oproept in de samenleving.” Dat beaamt Harmsen: “Het leert je ook wat er allemaal leeft in de samenleving aan cynische beelden over het bestuur. Dat is natuurlijk vervelend, maar het zet je wel aan het denken wat het betekent voor de gemeente als je mensen via het uitdaagrecht de kans geeft zelf invulling te geven aan hun leefomgeving. Juist voor een gemeenschap als Westervoort met 15.000 inwoners is dat belangrijk. Je zit dicht op de samenleving.”

Met deze raadsbrede hoofdlijnen voor participatie en het uitdaagrecht, waarmee Westervoort aan de gang gaat hoopt Schulte ook dat het als thema een plek krijgt in de verkiezingsprogramma's. “Ik hoop dat het oprecht betrekken van de burgers overal hoog in het vaandel komt te staan. Bij onze partij in ieder geval wel, ik ben er nu mee bezig.”

Schulte raadt andere gemeenten die aan de slag willen met het uitdaagrecht aan om vooral in contact te treden met de inwoners. “Ook al was het best wel confronterend, ik heb dat heel leuk gevonden. En het wordt op prijs gesteld. Je vraagt de raadsleden: kom achter je bureau vandaan en ga op die samenleving af en geef zo het goede voorbeeld aan de ambtenaren, van wie je hetzelfde vraagt.”